

۲۴ نکته‌ی تربیتی در داستان حضرت ابراهیم (ع)

مردی در میان آتشِ گل!

اشاره

حضرت ابراهیم (ع) دومین پیامبر اولوالعزم پس از نوح (ع) پدر جد پیامبر اسلام از سمت پسرش اسماعیل، و پدر جد بنی اسرائیل از سمت پسر دیگرش اسحاق بود. نام ابراهیم ۶۸ بار طی ۶۳ آیه در ۲۵ سوره (بقره، آل عمران، نساء، انعام، توبه، هود، یوسف، ابراهیم، حجر، نحل، مریم، انبیا، حج، شعرا، عنکبوت، احزاب، صافات، ص، شوری، زخرف، ذاریات، نجم، حدید، ممتحنه و اعلی) در قرآن کریم آمده و چهاردهمین سوره‌ی قرآن نیز به نام اوست. قرآن کریم به پیوند عمیق و معنوی دین اسلام و حضرت محمد (ص) با حضرت ابراهیم (ع) تأکید کرده است.

تصویرگر: نسیم نوروزی

فرازهای مهم داستان

- حضرت ابراهیم(ع) برای به یقین رسیدن از خدا می‌خواهد زنده کردن مرده‌ها را نشان بدهد و خدا چنین می‌کند.
- حضرت ابراهیم(ع) پس از امتحانات الهی به مقام پیامبری برگزیده می‌شود.
- حضرت ابراهیم(ع)، عمویش را از پرستش بت‌ها نهی می‌کند.
- قوم حضرت ابراهیم(ع) با او مخالفت می‌ورزند.
- حضرت ابراهیم(ع) در غیاب دیگران بت‌ها را خرد می‌کند.
- کافران حضرت ابراهیم(ع) را به آتش می‌اندازند، ولی آتش به دستور خدا سرد می‌شود.
- حضرت ابراهیم(ع) با سارا و سپس با هاجر ازدواج می‌کند و حضرت اسماعیل (ع) متولد می‌شود.
- حضرت ابراهیم(ع) و فرزندش، حضرت اسماعیل(ع)، خانه‌ی خدا (کعبه) را می‌سازند.
- حضرت ابراهیم(ع) در خواب می‌بیند که حضرت اسماعیل(ع) را ذبح می‌کند.
- حضرت اسماعیل(ع) دستور خدا را می‌پذیرد.
- هنگام ذبح، خداوند قوچی را می‌فرستد.

آن‌ها را صدا بزن

ع حضرت ابراهیم(ع) گفت: «ای پروردگار من! به من نشان بده چگونه مردگان را زنده می‌کنی؟»

فرمود: «آیا هنوز ایمان نیاورده‌ای؟» گفت: «بله، ولی می‌خواهم که دلم آرام شود.» فرمود: «چهار پرنده بگیر و گوشت آن‌ها را در هم بیامیز و هر تکه‌ای از آن‌ها را بر کوهی بگذار. سپس آن‌ها را صدا بزن تا شتابان به نزدت بیایند و بدان که خداوند به هر کاری توانا و حکیم است (بقره/ ۲۶۰).

ع برای کامل شدن، مراتب بسیاری وجود دارد. باید ایمان و یقین را بالا برد و به اطمینان رسید. (می‌خواهم دلم آرام شود).

ع پیامبران در نظام آفرینش می‌توانند منشأ اثر شوند. (آن‌ها را صدا بزن تا شتابان به نزدت بیایند)

ع استفاده از ابزار «آموزش تمثیلی» و بهره‌مندی از ظرفیت‌های طبیعت محسوس برای درک مفاهیم عمیق مجرد. (چهار پرنده بگیر و ...)

انبیای الهی

ع حضرت ابراهیم(ع) نه یهودی بود نه نصرانی، بلکه او حق‌گرا و تسلیم خدا بود و هرگز از مشرکان نبود (آل عمران/ ۶۷).

ع همه‌ی انبیای الهی در دوره‌های گوناگون، در مسیر گرایش به حق (حنیف) و تسلیم خدا (مُسلم) بودند.

فرمانروایی بزرگ

ع آیا (یهودیان) به خاطر نعمتی که خدا از فضل خود به آنان (مسلمانان) بخشیده است، حسد می‌ورزند؟ ما به خاندان حضرت ابراهیم(ع) کتاب و حکمت و فرمانروایی بزرگ دادیم (نساء/ ۵۴).

ع حسود در برابر اراده‌ی خدا می‌ایستند. (آیا ... حسد می‌ورزند؟)

ع کسی که خود بر خوردار است، نباید حسد ورزد. (ما به خاندان حضرت ابراهیم(ع) ...)

ع منشأ همه‌ی نعمت‌ها و قابلیت‌ها فضل خداست (خدا از فضل خود...)

راه حقیقت

ع من از روی اخلاص روی به سوی کسی آوردم که آسمان‌ها و زمین را آفرید و من از مشرکان نیستم. (انعام/۷۹).

ع باید راه حقیقت را با قاطعیت اعلام کرد و جلو رفت. (من از روی اخلاص ...) ع اگر از پرستش جزئی مادی، محدود و نابودشدنی بگذری، به پرستش کلی، معنوی و بی‌نهایت و ابدی خواهی رسید. (... روی به سوی کسی آوردم که آسمان‌ها و زمین را آفرید ...)

آیا پناه نمی‌گیری؟

ع و قومش با او به ستیزه و بحث پرداختند. گفت: «آیا درباره‌ی خدا با من ستیز می‌کنید، در حالی که او مرا هدایت کرده است؟ من از آنچه شما شریک خدا قرار می‌دهید بیم ندارم، مگر آنکه پروردگارم چیزی را بخواهد. پروردگار من با علم خود بر همه چیز احاطه دارد.» آیا پند نمی‌گیرید؟ (انعام/۸۰).

ع در مسیر حق، حتی اگر تنها بمانی، نباید از جمعیت باطل نگران باشی. (و قومش با او به ستیز و بحث پرداختند.) ع حق‌طلبی از انسان است، ولی هدایت از خداست. (او مرا هدایت کرده است.) ع آن کس که مشمول هدایت خدا شود، بیم ندارد. (من از آنچه شما شریک خدا قرار می‌دهید بیم ندارم.)

بت‌ها

ع و ابراهیم به عمویش (پدر خوانده‌اش)، آذر، گفت: «آیا بت‌ها را به خدایی می‌گیری؟ تو و قومت را در گمراهی آشکار می‌بینم» (انعام/۷۴).
ع در مسیر دعوت به خوبی‌ها باید از نزدیکان شروع کرد. (به عمویش)
ع ملاک ارزش‌گذاری در همه‌ی امور سن و سال نیست (ابراهیم به عمویش گفت).
ع کثرت جمعیت و گذشت زمان (قدمت)، عامل دگرگونی باطل به حق نمی‌شود. (تو و قومت را در گمراهی آشکار می‌بینم.)

ملکوت

ع و این‌گونه ملکوت آسمان‌ها و زمین را به ابراهیم نشان دادیم تا از اهل یقین باشد (انعام/۷۵).
ع اگر انسان رشد معنوی داشته باشد، اگر در نوجوانی هم باشد، قابلیت «دید ملکوتی» را خواهد داشت. (ملکوت آسمان‌ها و زمین را به ابراهیم نشان دادیم)
ع یقین عالی‌ترین درجه‌ی ایمان است. (تا از اهل یقین باشد.)

غروب ستاره‌ها را دوست ندارم

ع چون شب او (ابراهیم) را فراگرفت، ستاره‌ای دید. گفت: «این پروردگار من است! هنگامی که غروب کرد، گفت: «من غروب‌کننده‌ها را دوست ندارم» (انعام/۷۶).
ع استفاده از محسوسات و محیط اطراف برای القای مفاهیم، هوشمندانه و مفید است. (چون شب او را فراگرفت ...)
ع معشوق حقیقی (خدا)، هیچ محدودیت مکانی، زمانی، افول و کاهش و تعدد نمی‌پذیرد. (من غروب‌کننده‌ها را دوست ندارم.)
ع معبود باید دوست‌داشتنی و عبادت و پرستش باید عاشقانه باشد. (من غروب‌کننده‌ها را دوست ندارم.)

پروردگارم

ع آنگاه ماه درخشان را دید و گفت: «این پروردگار من است.» پس چون غروب کرد، گفت: «اگر پروردگارم هدایت‌م نکند، حتماً از گمراهان خواهم بود» (انعام/۷۷).
ع در انتقاد از زشتی‌ها باید از «روش تدریجی» (گام به گام) استفاده کرد. ابراهیم (ع) نخست می‌گوید: «من غروب‌کننده‌ها را دوست ندارم.» سپس آن را «انحراف و گمراهی» می‌خواند. (... از گمراهان خواهم بود.)
ع بدون هدایت الهی نمی‌توان به معرفت واقعی رسید. (اگر پروردگارم هدایت‌م نکند ...)
ع پیامبران نیز به هدایت الهی نیازمندند. (اگر پروردگارم هدایت‌م نکند ...)

خورشید تابان

ع و همین که خورشید را تابان دید، گفت: «این پروردگار من است. این بزرگ‌تر [از ماه و ستاره] است.» پس چون غروب کرد، گفت: «ای قوم من! من از آنچه شریک خدا می‌دانید بیزارم» (انعام/۷۸).
ع کمال‌جویی (کمال مطلق) خواسته‌ی فطری انسان است و وی ذاتاً از کمالات محدود و ناپایدار گریزان است. (من از آنچه شریک خدا می‌دانید، بیزارم.)